

Прилог
(изабрани студентски радови на српском, ромском и румунском језику)

МАГИЧНЕ РЕЧИ (Николина Јовановић, 01/2021)

Сада, после Вуковог
Рада, остају нам само
Паметне речи, речи о
Срећи, поносу и радости...
Као да смо ослобођени,
Иза нас су тешки дани.

Јесмо пуно радили,
Ено, тамо сада, негде у даљини,
За нашу и Вукову борбу свако зна,
И језик наш свуда по свету храбро гази и хода,
Као бистра хладна вода.

BOGATSTVO – BARVALIPE (Toni Bislimi, 24/2021)

Neko kaže ljubav,
a ja mangipe,
neko kaže sreća,
a ja bahtalipe.
Neko ubija rečima,
a mene lafenca,
neko tuguje suzama,
a ja asvenca.
Kažu mi – volim te,
a ja – mangava tut,
kažu mi – čekam te,
a ja adžikerava tut.
Ljubav je mangipe,
Bogatstvo – barvalipe,
da se ne izgubi,
ma den našalipe.

TAINA DARULUI STRĂBUN (Veronika Mišković Zajka, M-01/2022)

Hai să-ți spun o taină veche,
Pe care mulți o știu din străbuni,
Eu dau viață, uși deschise,
Sentimentelor ce-aduni.

Chiar prin mine, doar prin mine,
Cu tărie îți mărturisesc, poți grăi
Un *nu vreau cu tine*, dar și-un tandru *te iubesc*.
Mă auzi din pântec, din a mamei tale gură,
Și deodată capăt viață-n tine, tu-mi redai și menții suflet.

La școală mă înveți în diferite direcții,
De nu mă mai iubești atât de la prea multe lecții.
Apoi crești și poate înveți de a mele surori,
Apreciezi să grăiești în multe culori.

Taina mea o să o afli abia când mai crești,
Unii chiar o descoperă când îmbătrânesc.
Oriunde ai merge, oriunde ai fi,
Limba mamei e cu tine, chiar când ea nu va mai fi.
Apreciază patrimoniul de mamă lăsat,
Și dacă mă grăiești, să fie din dragoste cu adevărat.

ТАЈНА ДРЕВНОГ ДАРА (препев)

Дозволи ми да ти кажем једну стару тајну,
Коју многи још од својих предака знају,
Тај сам који подари живот, који отвара врата,
Сваком твојом сакупљеном осећају.

Баш путем мене, само путем мене,
Признајем ти, с уверењем
Можеш изговорити једно *не желим те*, али и једно нежно *волим те*.
Чујеш ме из утробе, из уста твоје мајке,
И одједном оживим у теби, ти ми тада обнављаш и одржаваш душу.

У школи ме учиш са свих страна,
Па ми после нађеш од силних лекција неких сто мана.
Потом растеш и можда учиш и од мојих сестара,
Јер цениш говор у разним бојама.

Моју тајну ћеш открити тек кад порастеш,
Неки је открију тек кад остаре.
Где год ишао, где год био,
Матерњи језик помно те прати, чак и када нема више твоје мајке.
Цени мајчино наслеђе,
И ако ме изговориш – нека то заиста буде из љубави.

MAGIA CUVÂNTULUI LIMBII MATERNE (Maria Jovanović, 12/2021)

A fost odată ca niciodată, într-o țară îndepărtată, într-un sătuc uitat de lume, o comunitate de oameni care au fost blestemați. Blestemul a fost rostit de către zâna ocrotitoare a acelui loc din cauză că oamenii au devenit răutăcioși și au uitat să vorbească frumos unii cu alții. Rosteau cuvinte urâte și murdare, astfel încât totul în jurul lor a devenit lipsit de frumusețe. Ne mai putând suporta răutatea cuvintelor oamenilor, zâna a pus blestem peste ei și le-a luat abilitatea de a vorbi. Timpul trecea, anotimpurile se schimbau, iar oamenii au rămas la fel.

Până într-o zi frumoasă de primăvară, când a venit pe lume un băiețel deosebit pe-a cărui chip se vedea o strălucire aparte. Lumea a fost un loc urât în ochii băiețelului, fiindcă creștea înconjurat de ură și tristețe. Nu-și vedea rostul în acea lume fiindcă se simțea atât de diferit față de ea. Anii treceau, copilul creștea și odată cu el creștea și dorința lui de a face o schimbare pentru cei din împrejurul său. Zâna cea bună a văzut bunătatea în inima copilului și a hotărât ca prin el să dea o șansă de schimbare oamenilor peste care a pus blestemul. În timp ce copilul se juca, zâna și-a făcut apariția, venind cu o propunere. Ea îi zise: „Am văzut bunătatea inimi tale și dorința de a face o schimbare, de aceea te trimit într-o călătorie către un loc minunat numit „Pădurea fermecată”. În călătoria ta vei întâmpina diferite obstacole, însă, dacă vei reuși să treci peste toate, vei putea ridica blestemul de pe comunitatea ta.”. Băiatul, deși speriat, s-a simțit entuziasmat deoarece a simțit că a găsit în sfârșit o soluție care ar putea întoarce frumusețea și fericirea oamenilor pe care au pierdut-o cu mult timp în urmă. Fără să mai aștepte o clipă, băiatul a pornit la drum, păzind cu grijă la instrucțiunile pe care i le zise zâna cea bună. Voios făcea fiecare pas, concentrându-se pe sarcina sa.

Pe drumul său cel lung, i-au ieșit în cale doi copii necunoscuți care i s-au alăturat în călătoria sa. Deoarece nu știau să vorbească, încercau prin gesturi să-și exprime gândurile și planurile și au realizat că au același țel. La intrare în pădurea fermecată se aflau doi pitici, unul morocănos și unul voios. Țineau o discuție serioasă despre cuvinte pozitive și cuvinte negative. Copiii sau apropiat și s-au oprit să asculte la cei doi pitici. Cel morocănos încerca să convingă pe piticul cel voios că cuvintele negative sună mai frumos și provoacă sentimente plăcute celor care le folosesc. Cel voios îl corecta zicând că nu are dreptate și că cuvinte blânde și frumoase fac oamenii să se simtă fericiți. Pentru a dovedi că are dreptate, piticul cel voios se întoarse la copii și i-a întrebat: „Dați-vă și voi părerea, ce cuvinte sunt frumoase?”. Fiecare pitic pe rând recita cât mai multe cuvinte și îi pusese pe copii să aleagă care cuvinte sunt mai frumoase, cuvintele negative sau cuvintele pozitive. Prietenii se uitau unii la alții, încercând să-și dea seama care sunt, fiindcă ei nu știau cuvintele. Piticul morocănos a fost tare nerăbdător așa că plecase de la ei mormăind, iar piticul cel voios zâmbi un zâmbet timid copiilor și a plecat după prietenul său. Cei trei prieteni erau confuzi, dar au plecat mai departe pe drumul lor și așa au intrat în pădurea fermecată.

Pădurea li s-a părut înspăimântătoare la început, întunecată și liniștită. După ceva mers, au întâlnit un păianjen gigantic care țesea o pânză. Pânza păianjenului bloca drumul copiilor care au fost lăsați la gânduri cum să treacă mai departe. Fetița s-a apropiat de pânză și a observat că este țesută din niște cuvinte. A început inconștient să pronunțe cuvintele scrise de păianjen și și-a dat seama că îi sunt cunoscute. Atunci auziseră păianjenul: „Pentru a trece aveți nevoie să rupeți pânza mea, care nu-i ușor de rupt. Singuri o să vă dați seama cum veți face lucrul acela.” și continuă să-și țese pânza. Cei trei prieteni s-au simțit descurajați fiindcă nu știau cum să treacă mai departe. În acel moment, fetița începu să recite cuvintele piticului voios fără să-ți dea seama. Cei doi băieți au observat că unele corzi de pânza au început să se rupă și au înțeles ce au de făcut. Toți trei au început să spună cât mai multe cuvinte pozitive care au auzit de la piticul voios, iar pânza se rupea din ce în ce mai mult. Și-au dat seama că pânza a fost făcută din cuvinte negative care le bloca drumul, iar cuvintele pozitive o făceau să se rupă și în acel fel au reușit să treacă de păianjenul gigantic și de pânza lui. Drumul mai departe a devenit mult mai luminos și mult mai plăcut, au observat copii. Au plecat mai departe cu credința în inimă că vor reuși să ridice blestemul.

Nu mult mai departe de păianjen, un zid mare și lung le-a stat în cale. Pe el se aflau trei propoziții, fiecare cu un cuvânt care lipsește. Copiii stăteau în fața zidului și se gândeau cum oare să treacă mai departe. Era clar că trebuie să completeze propoziția pentru a trece, dar nu își dădeau seama ce să folosească. S-au plimbat împrejur, și fiecare a dat de o placă de piatră cu un cuvânt pe ea. Au încercat să pună cuvintele la locuri potrivite, dar zidul tot acolo a rămas. Atunci s-au gândit, poate e nevoie să pronunțe ceea ce scrie pe zidul cel mare. Așa, fiecare dintre copii a citit pe rând propozițiile pe care le-au

completat și zidul s-a dărâmat. Cei trei prieteni au plecat mai departe, fericiți că iarăși au reușit să rezolve problema.

Într-un moment dat au ajuns la o parte de pădure, unde vântul bătea atât de tare, că nici rădăcinile copacilor nu îi putea ținea în loc. Copiii nu îndrăzneau să plece mai departe. În acel moment, o păsărică s-a așezat pe un copac aproape de ei și a început să vorbească cu ei: „Am venit să vă ajut fiindcă am auzit că veniți de departe, iar pădurea poate fi o mare provocare. Mă bucur să văd că ați trecut și de păianjen și de zidul cel mare, dar vântul tăcerii va fi o provocare. Pentru a trece aveți nevoie să vorbiți. Este singura cale fiindcă vântul bate doar în tăcere.”. Copiii erau surprinși și confuzi. Au crezut că nu vor reuși să plece mai departe fiindcă nu puteau vorbi. În acel moment și-au dat seama că de fapt, tot timpul de când au intrat în pădurea fermecată, au putut vorbi. Împreună, mâna în mâna, au intrat în vântul tăcerii și au început să vorbească. S-au complimentat unul pe celălalt pentru cât de bine au trecut peste toate obstacolele. Au folosit cuvinte pozitive și frumoase ca să vorbească unul despre celălalt. Iar la capătul vântului tăcerii, și-au mulțumit și s-au îmbrățișat. Vântul în acel moment dat s-a oprit de tot, și copacii s-au liniștit. În fața copiilor a apărut zâna cea bună, cu un zâmbet strălucitor. I-a felicitat pe copii pentru succesul călătoriei lor. Zâna a fost foarte fericită fiindcă au reușit să ridice blestemul de pe comunitatea lor, iar în același timp, au învățat și să folosească cuvinte pozitive și frumoase. A fost fericită pentru că au învățat importanța cuvintelor. Fiecare copil vorbea în acel moment limba sa maternă, și până atunci nu au realizat că sunt limbi diferite.

Zâna cea bună le-a copiilor dat darul de a se înțelege unul pe celălalt, pentru că toți au fost la fel de curajoși și buni la inimă. A trimis copiii înapoi în comunele lor, și le-a dat sarcina să-i învețe și pe oamenii ceilalți să folosească cuvinte frumoase, și să fie buni unii cu alții. Numai în felul acesta lumea poate deveni un loc frumos.

МАГИЈА РЕЧИ МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА (превод)

Једном давно у далекој земљи, у селу заборављеном од света, постојала је заједница људи који су били проклети. Проклетство је бацила вила заштитница тог места, јер су људи постали зловни и заборавили су да говоре љубазно једни са другима. Говорили су ружне речи толико много да је и све око њих постало лишено лепоте. Не могавши више да поднесе злобу у речима тих људи, вила је на њих бацила клетву и одузела им је способност да говоре. Време је пролазило, годишња доба су се мењала, али људи су остали исти.

Све до једног лепог пролећног дана, кад је на свет дошао један посебан дечак, на чијем се лицу могао видети неки посебан сјај. Свет је био једно ружно место у очима овог дечака, због тога што је одрастао окружен и мржњом и тугом. Није видео своје место у том свету јер се осећао толико другачијим од тог света. Године су пролазиле, дечак је растао, а заједно са њим је расла и његова жеља да промени свет. Добра вила је видела доброту у срцу дечака и одлучила је да ће преко њега пружити шансу за промену људима које је проклела. Једног дана, док се дечак играо, вила се појавила пред њим са предлогом. Она рече: „Видела сам доброту срца твога и жељу за променом. Стога, шаљем те на једно путовање које води до једног дивног места које се зове *Зачарана шума*. На том путовању ћеш наићи на различите препреке, али, ако успеш да их пребродиш, моћи ћеш да скинеш клетву са свог народа”. Дечак, иако уплашен, осетио је узбуђење јер је најзад пронашао решење којим ће поново да врати људима давно изгубљену лепоту и срећу. Не чекајући више ни тренутак, дечак је кренуо на свој пут, пажљиво пратећи упутства која му је дала добра вила. Сваки дечаков корак био је радостан, а мисли усредсређене само на један задатак – задатак који је добио од виле.

На свом дугом путовању, наишао је на двоје непознате деце која су му се придружила у путовању. Будући да нису умели да говоре, покушали су да изразе своје мисли и планове гестовима и убрзо су схватили – да имају исти циљ. На улазу у зачарану шуму наишли су на два патуљка, једног мрзовољног а другог веселог. Водили су озбиљан разговор о лепим и ружним речима. Деца су се приближила и застала да чују разговор ова два патуљка. Мрзовољни патуљак је покушавао да увери веселог патуљка у то да ружне речи лепше звуче и да оне изазивају пријатна осећања код оних који их користе. Весели патуљак га је исправљао, говорећи да није у праву и да нежне и лепе речи чине људе срећнијим. Да би доказао да је у праву, весели патуљак се окренуо према деци и

упитао их: „Изразите и ви своје мишљење, које речи су лепше?“. Сваки патуљак је по реду изговарао што је више речи знао и дали су деци да одаберу које су речи најлепше. Мали пријатељи су међусобно размењивали погледе, покушавајући да схвате које су речи лепше, јер нису знали те речи. Мрзовољни патуљак је постао веома нестрпљив па их је гунђајући напустио, док је весели патуљак послао стидљив осмех деци и кренуо за својим пријатељем. Пријатељи су се збуњено погледали, наставили свој пут и тако ушли у *Зачарану шуму*.

Шума им је на почетку деловала застрашујућа, мрачна и тиха. Након неког времена, наишли су на једног огромног паука који је ткао мрежу. Паукова мрежа је препречила деци пут, те је требало да размисле како ће даље.. Девојчица се приближила мрежи и пажљиво је посматрала. Приметила је да је мрежа саткана од неких речи. Несвесно је почела да изговара речи које је паук написао и схватила је да су јој те речи познате. Онда им се паук обратио: „Како бисте прошли даље, потребно је да покидате моју мрежу, што уопште није лако. Сами морате да пронађете начин како ћете то урадити” и наставио је да тка своју мрежу. Мали пријатељи били су обесхрабрани, јер нису знали како ће да наставе даље. У том тренутку, девојчица је несвесно почела да изговара речи веселог патуљка. Њена два пријатеља су приметили да је мрежа почела да се распада и онда су схватили шта им је чинити. Почели су заједно да изговарају што више речи које су запамтили од веселог патуљка, а мрежа се све више и више расплитала. Схватили су да је мрежа била исткана од ружних речи које су блокирале пут, док су лепе речи које су они изговарали помогле да се мрежа распете и распадне. На тај начин су успели да прођу поред огромног паука и његове мреже. Пут испред њих постао је много светлији и много пријатнији, приметили су деца. Наставили су даље, са вером у њиховим малим срцима да ће успети да разбију клетву.

Недалеко од паука, испред њих нашао се један велики и дуг зид. На њему су биле написане три реченице. У свакој је недостајала по једна реч. Мали пријатељи су стајали испред зида и размишљали како ће да прођу. Било је јасно да морају да допуне реченице на зиду како би прошли, али нису знали које речи недостају. Шетали су испред зида и свако од њих је наишао на камену плочу на којој је била угравирана по једна реч. Покушали су да ставе речи на одговарајућа места, али је зид и даље био ту и спречавао их је да крену даље. Затим су помислили – можда је потребно да изговоре оно што пише на великом зиду испред њих. Тако је свако од њих прочитао по једну реченицу коју су допунили и зид се срушио. Пријатељи су одмах кренули даље, срећни што су још једном успели да пређу препреку.

Нешто касније су стигли до једног дела шуме, где је ветар дувао толико јако да их ни само корење није могло држати на месту. Деца се нису усудила да наставе даље. У том тренутку се једна птичица спустила на оближњу грану дрвета и почела је да им говори: „Дошла сам да вам помогнем јер сам чула да долазите издалека, а шума може бити велики изазов. Радујем се да сте успели да прођете поред огромног паука и преко дугог зида, али ветар тишине ће бити прави изазов. Како бисте прошли кроз ове јаке ветрове, потребно је да причате. То је једини начин, због тога што ветар дува само у тишини”. Деца су била изненађена и збуњена; мислила су да је крај, да неће моћи да иду даље јер нису умела да причају. У том тренутку су схватили да су заправо, од тренутка кад су ушли у зачарану шуму, могли да говоре. Заједно, са руком у руци, ушли су у ветар тишине и почели да причају. Хвалили су једни друге за успех који су постигли у овој авантури. Користили су лепе и нежне речи да би говорили једни о другима. Кад су стигли до краја ветра тишине, захвалили су једни другима и загрлили се. Ветар се у том тренутку зауставио, а дрвеће смирило. Пред децом се појавила добра вила са блиставим осмехом. Честитала им је на успешном путовању. Била је веома срећна јер су деца успела да разбију клетву са својих народа, а у исто време су научила да користе лепе и нежне речи, као и важност речи. Свако дете је у том тренутку говорило свој матерњи језик, а све до тог тренутка нису схватили да говоре различитим језицима.

Добра вила им је подарила способност разумевања, како би могли да разумеју једни друге, јер су сви били подједнако храбри и добродушни. Послала је децу назад у своје заједнице и дала им је задатак да науче и друге људе да користе лепе речи и да буду љубазни једни према другима јер једино на тај начин свет може постати лепше место...

